

Kretingos bažnyčios ir vienuolyno kompleksas, kuriame sovietmečiu veikė ir Kretingos kraštotyros muziejus

(Atkelta iš 5 p.)

tės, kai Grabšyčių gyventojus iškilnojo iš sodybų, o jų vietoje įkūrė Grabšyčių dvarą. Seserys Rimgailaitės su motina persikėlė gyventi į Plungę. A. Jucys iš Gailaičių buvo daug pasakų užrašęs, kurios per Antrąjį pasaulinį karą žuvo.

A. Jucys jau pirmaisiais mokslo metais iš klasės mokinių išsiskyrė savo gabumais. Visus dalykus mokėsi penketais. Ypač gabus buvo fizikai ir matematikai. Matematikos uždavinius spręsdavo be jokio vargo. Jis visada atlikdavo užduotis, kiekvieną matematikos uždavinį namuose išspręsdavo.

Vyresnėse klasėse rašomajam matematikos darbui

būdavo skirtos dvi valandos. A. užduotį atlikdavo per pusvalandį, be juodraščio, tiesiai į švarraštį, atsakymą tyliai dar pasakydavo ir savo eilės priekiniam mokiniui, paduodavo mokytojui rašomąjį darbą, o pats su knyga išeidavo iš klasės.

Kai kurie klasės mokiniai matematikos uždavinių namuose nepadarydavo, o iš ryto atėję į klasę juos nusirašydavo. Adolfas ne vienam mokiniui išspręsdavo ir išaiškindavo tuos uždavinius, kai kurie namuose uždavinių neišsprendę mokiniai juos tiesiog nusirašydavo. A. Jucys norėdavo, kad mokiniai ne nusirašinėtų matematikos uždavinius o išminktų ir suprastų juos. Jis, kla-

Kretingos grafų Tiškevičių rūmai, Žiemos sodas, kur dabar veikia Kretingos kraštotyros muziejus

sėje spręsdamas ant lentos uždavinius, labai gerai, suprantamai juos savo klasės draugams išaiškino. Jis buvo geras silpnųjų mokinių pagalbininkas.

Vasaros atostogų metu, jei kas iš pataisininkų paprašydavo, tuos gerai išmokydavo ir jie egzaminus gerai išlaikydavo.

A. Jucys klasėje per pamokas atidžiai klausydavosi mokytojų aiškinimų, todėl jis visas pamokas gerai suprato, mokėjo. Namuose užduotas pamokas visada gerai atlikdavo. Mokytojas niekada jo nepagaudavo nemokančio pamokų.

A. Jucys gerbė mokytojus, klausė jų ir jų neapkalbėdavo, nepravardžiuodavo, todėl ir jis buvo visų mokytojų gerbiamas. Gimnaziją baigė vienais penketais.

ASMENYBĖ

A. Jucys klasėje, mokykloje ir už mokyklos ribų buvo ramus, nuoširdus, draugiškas. Mažai kalbėjo apie kitus, visada buvo taktiškas protingas. Vengė nereikalingų, tuščių kalbų. Buvo vegetaras.

Jis nemėgo mažos meninės vertės kino filmų, menkaverčių vakarėlių, pasilinksminimų. Šokti mokėjo. Sakydavo: „Aš neturiu laiko juos lankyti.“ Lankė tik savo klasės rengiamus vakarėlius, pasilinksminimus, o į kitų klasių surengtus vakarėlius neidavo. Jei programa buvo jam įdomi, tokius vakarėlius lankė. Abiturientų išleistuvėse, giminių artimųjų draugų išleistuvėse buvo linksmas, pasakydavo prakalbas, pašokdavo.

A. Jucys, nuo pat jaunų dienų mėgo skaityti knygas, žurnalus, laikraščius, brošiūras. Daug knygų skaitė lietuvių kalba – istorijos, geografijos, fizikos, chemijos, gamtos, leidinius. Plungėje jis sakydavo: „Knyga yra geras draugas, mokytojas“. Kai vienas eidavo pasivaikščioti, pasiimdavo knygą. Jų gaudavo iš gimnazijos, jaunimo kuopelių knygynėlių. Ko nebuvo minėtuose knygeliuose, nusipirkdavo už savo pinigus.

Jis savo bibliotekėlėje turėjo ir Vydūno raštus, kuriuos itin atsidėjęs skaitė, iš Vydūno tekstų mokėsi gerų savybių: darbštumo, tvarkingumo, ryžtingumo ir kt. Vydūno pavyzdžiu tapo vegetaru (kai vedė, atsisakė vegetariškų valgių).

A. Jucys du nepaprastai didele meile kalbėjo savo tėviškės Klausgalvių-Medsėdžių kaimą: „Ten oras grynus, žmonės meilesni, medžiai žalesni, vanduo švarus, sniegas baltesnis, ledas skaidresnis, vėpūtiniai didesni, vėjas švelnesnis, lietus gaivesnis.“ Jis kiekvieną galimybę išnaudodavo aplankyti savo gimtinę. Čia jis rasdavo nusiramimą skausme, čia jis stiprino dvasios polėkius, kūrė ateities planus, čia jis įgijo norą ir entuziazmą tiems planams vykdyti.

(Nukelta į 8 p.)

Nuotraukose – Kretingos miestas šiandien, Kretingos vienuolyno ir bažnyčios kiemas, Kretingos parko fragmentas (Kretingos Lurdas). Danutės Mukienės nuotraukos

Šarnelė, Barakauskių sodyba, kurioje dažnai lankydavosi Adolfas Jucys. Iš kairės: muziejininkas Juozas Mickevičius, jo sesuo Ona Mickevičiūtė-Barakauskienė ir Vitoldas Barakauskis

(Atkelta iš 7 p.)

Adolfas džiaugėsi, kad po Antrojo pasaulinio karo Klausgalvių-Medsėdžiuose gyvenimas žymiai pasikeitė. Vietoje nuskurusių ganyklų augo vešlūs miškai. Išnyko kadagnai, balos. Dabar drenuojama (melioruojama). Kaimas turėjo savas tradicijas. Gyventojų kiekis seniai prilygo kitų kaimų. Kai planavo kaimo vietoje įkurti gyvenvietę, A. Jucys pasisakė už tai, kad ji būtų senojo kaimo vietoje.

A. Jucys bendravo su gerais, rimtais mokiniais, kurie siekė mokslo. Su jais pasidalindavo įspūdžiais, kalbėdavo apie mokslo laimėjimus.

A. Jucys mylėjo žemaičių krašto senuosius papročius, dainas, tautosaką, kalbą, buitį. Visą amžių kalbėdavo su žemaičiais žemaičių tarme. Kai baigė Plungės gimnaziją, išleistuvių baliui jo klasės draugai pasiūdinę pirktinės medžiagos kostiumus, Alfonsas – savo motinos išausto plono vilnonio milo juodą kostiumą. Jo klasės draugės abiturientės tokiu pasirinkimu buvo nepatenkintos, sakė, kad gal nereikia iš visų abiturientų išsiskirti, bet tai jo apsisprendimo nepaveikė.

A. Jucys mylėjo gražią žemaičių krašto gamtą, miš-

Telšiai XX a. pradžioje. Nuotrauka iš RKIC archyvo

kus, alkas, gyventojus, piliakalnius, senkapius, upes. Miško, alkos, gojaus vėjelio ošime jis tarsi girdėdavo senovės žemaičių žinių, vaidilų kalbą ir kanklių garsus. Piliakalniai jam tarsi porindavo legendas apie žemaičių karžygių kovas. Senkapiai jam buvo lyg kokia knyga, kurioje aprašytos sunkios protėvių kovos už gimtąją žemę, vargingas gyvenimas. Bartuvos upelio srovenimas Pamedžiuose jam taip pat paslaptinai tačiau suprantamai kalbėjo...

VASAROS ATOSTOGOS PAMEDŽIUOSE

Garsieji, artimieji mano mokslo draugai Adolfas Jucys, Liudas Vaičius prieš šienapjūtę dviračiais atvažiavo pas mus į Pamedžių vienkiemį (Mačiūkų kaimas, Platelių valsčius) – Mickevičių gražiąją sodybą.

Mūsų senelių sodyba buvo didelė, etnografinė, romantiška, gerai sutvarkyta, klevais apsupta (klevų pavėsyje). Ji buvo suformuota prie Pamedžių miško 50 ha plote.

Medžius iš ryto pusės supo Skirblynas ir Eglynėlis (Eglynalis) – 1,5 ha ploto miškeliai. Iš šiaurės supo Apluokas, kuriame buvo Užlipčio krūmas ir Epšroto (Apušrotas) kalnas, apaugęs epušėmis, pro žiemų sodą ir sodybą tekėjo Bartuvos upės ištakas – jo pradžia buvo gretimo Visvainių kaimo pelkėse, vakarinėje dalyje, už 150 m. nuo kaimynų pusininkų Igno ir Jono Paulauskų sodybos.

EKSKURSIJA Į PAMEDŽIŲ MEDEJ.

Medėje, be dviejų Pastauninkų, buvo 24 rėžiai, rėžių plotis – apie 50 metrų. Medė priklausė dviem ūkininkams. Joje augo eglės. Pušyno nedaug buvo. Nuo Pamedžių vienkiemio į pietus Medėje nepertoliausiai nuo Užpelkių kaimo miškelio – Išdegos, kelių ha ploto prūdas (kūdra), lyg ežerėlis, apsuptas eglyno. Jų kemsuotoje dalyje perėjo antys. Vakarinėje dalyje tyvuliavo gilus vanduo, kuriame buvo nemažai karosų. Išdegas aplankydavo ir gandrai, ieškodami varlių. Senieji taip pasakodavo apie Išdegos vardo kilmę:

Senais laikais buvęs durpynas, kuris tyčia ar netyčia išdegęs. Įdubimas prisipildęs vandens.

Jei pavasarį Išdegos pilnos vandens – vasara sausa, o jei pavasarį Išdegose nedaug vandens – bus lietingas metas, ypač vasarą, rudenį.

Senajo geležies amžiaus senkapis – trikampio formos viduryje. Tai didžiulis akmuo ir aplink jį sudėti mažesni laukų akmenys. Trikampio kraštinės tiesios, pro-